

Barraca 1 del Torrent de Les Pasteres

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Carena del Cellers - Vessant hidrogràfic esquerre del torrent de Les Pasteres
Alçada: 285

Coordenades:

Latitud: 41.64943
Longitud: 1.88732
UTM Est (X): 407346
UTM Nord (Y): 4611452

Classificació

Número de fitxa 08179 - 132
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Sense la protecció de la terra damunt de la coberta, i la vegetació que l'envolta, amb el pas del temps s'ha produït un moviment estructural que va afectant tota l'estructura.
Protecció Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A0010002100000S
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dc., 15/05/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada al vessant sud-oest de la carena del Cellers, en el vessant hidrogràfic esquerre del torrent de les Pasteres, que en aquest indret fa de partió entre els termes municipals de Rellinars i Castellbell i el Vilar. L'accés es fa, des del camí del Cellers fins al Raval del Pujolet. Un cop situats a l'antiga masoveria de la Caseta, entrar per un camí mig emboscats que es localitza a un centenar de metres a llevant de la casa. Aquest va baixant progressivament fins a trobar el torrent de les Pasteres i continua en direcció nord-oest fins a la barraca, envoltada de vegetació.

Es tracta d'una construcció del tipus àeria aïllada, de planta circular que mesura 1,90 m de diàmetre interior. La porta, orientada al sud, mesura un metre d'alçada per 0,65 m d'amplada a l'exterior, i de 0,50 a l'interior. Els muntants són rectes amb dues llindes planes i contra llinda amb lleixa oberta a l'exterior. El gruix dels murs és de 0,75 m. La coberta, és de falsa cúpula, per aproximació de filades, però una de les lloses de tancament està desplaçada, amb la qual cosa deixa entrar l'aigua de pluja. Té una alçada màxima d'1,98 m. A l'exterior, ha perdut el recobriment de terra amb pedruscall i en molts indrets, la pedra ha fet moviment deixant entrar la claror a l'interior. El voladís només es conserva en part damunt de la porta i en part al costat de llevant. L'alçada mesurada és d'1,40 m. A l'interior de l'estança destaca un doble tinell sobreposat. El primer d'ells està arranat al terra, mesura 0,40 m d'amplada per 0,16 m d'alçada, per 0,70 m de fondària, mentre que el superior fa 0,30 d'amplada per 0,25 d'alçada per 0,35 de fons. Té una espitllera orientada a l'oest.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 14192.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els

"sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

